

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจการบริหารหรือการเมือง ทั้งนี้ เพราะการศึกษาเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนบุคคลและสังคมโดยรวม (วิจิตร ศรีสอน 2518: 1) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2527: 1) ทรงมีพระราชดำริชี้ให้เห็นประโยชน์ของการศึกษาในการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีคุณค่ามีส่วนร่วมไว้ว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน ประโยชน์จากการเข้าโรงเรียน เรียนหนังสืออ่านออกเขียนได้และความรู้ในสาขาต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับว่าเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่เลี้ยงชีพของคนและครอบครัว เพื่อช่วยบุคคลอื่นเป็นการมีส่วนร่วม อันเป็นหน้าที่รับผิดชอบของทุกคนในสังคม สำหรับประเทศไทยนั้นรัฐได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาและถือว่าการจัดการศึกษาเป็นความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องจัดและส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพทุกระดับ ดังปรากฏในแผนการศึกษาชาติ ทศวรรษ 2520 หมวดที่ 2 ข้อ 10 (2520: 5) ว่า รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาโดยถือว่าการศึกษามีความสำคัญในอันดับสูงแห่งกิจการรัฐ

ส่วนเครื่องมือสำคัญ . ซึ่งนำมาใช้เพื่อการศึกษาตามเป้าหมายของรัฐที่วางไว้ ก็คือ ภาษาและการสื่อความหมาย นั่นก็คือการใช้ภาษาที่เป็นภาษาของชาติเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อทำความเข้าใจในการศึกษาวิชาการแขนงต่าง ๆ ดังที่ สุจริต เทียรชอบ และ สายใจ อินทร์ทรัพย์ (2523: 3) กล่าวว่า ภาษาไทย เป็น เครื่องมือในการศึกษาและเสาะแสวงหาความรู้ในสรรพวิทยาการสาขาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ ประภาศรี สีหอำไพ (2520: 3) กล่าวว่า เมื่อได้วิชาต่าง ๆ เพิ่มเข้ามาในหลักสูตรมากขึ้น การเรียนการสอนภาษาไทยก็มีความสำคัญขึ้นมาอีกแห่งหนึ่งที่ต้องใช้ เป็น เครื่องมือศึกษาค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ ให้กว้างขวางออกไป ไม่ว่าจะเป็นวิชาอะไรย่อมต้องใช้ภาษาไทย เป็นสื่อในการสอนทั้งสิ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เป็นอันดับแรกเสียก่อน

ด้วยเหตุที่ภาษาไทยมีความสำคัญเช่นนี้ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้จัดการศึกษา ให้แก่เยาวชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ จึงกำหนด ให้ภาษาไทย เป็นวิชาบังคับของหลักสูตรที่นักเรียนทุกคนต้องศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษาจนจบ มัธยมศึกษาตอนปลาย แต่การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา ก็ยังเป็นปัญหาที่ ประสพกันมานานจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ จาก การวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531: 56) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนในทุกเขตการศึกษาทั่วประเทศ ทำคะแนนสอบได้ ไม่ถึงครึ่งของคะแนนเต็ม ซึ่งคิด เป็นค่าเฉลี่ย 28.41 ของคะแนนเต็ม 60 จะเห็นว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

เนื่องจากวิชาภาษาไทยมีความสำคัญมีความจำเป็นในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาดังกล่าว มาแล้ว แต่นักเรียนยังมีปัญหาในเรื่องสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน จึงมีความจำเป็นต้องศึกษา องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาไทย

แฮรี่ แมคคอกซ์ (Harry Maddox 1965: 9) ได้ทำการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา และความสามารถทางสมอง คิดเป็นร้อยละ 50-60 ขึ้นอยู่กับความพยายามและวิธีการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพร้อยละ 30-40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ อีกร้อยละ 10-15 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ แอน อนาสตาซี (Ann Anastasi 1956: 190) ที่พบว่า สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนมีความสัมพันธ์ กับองค์ประกอบด้านสติปัญญาและองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาอื่น ๆ ซึ่ง โรเบิร์ต เจ ฮาร์วิงเฮอรัท และ เบร์นิซ แอล นิวการ์เด้น (Robert J. Harvinghurt and Bernice L. Newgarten 1967: 185) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน คือ สภาพแวดล้อมทางครอบครัวหรือสภาพแวดล้อมที่บ้าน กล่าวคือ เมื่อเด็กเกิดมาประสบการณ ที่ได้รับจากบ้านจะมีส่วนเอื้ออำนวยให้เด็กมีการศึกษาดีหรือ เรียน เก่ง

มิลตัน เอฟ ชอร์ และ อาลัน เอช ไลแมน (Miltan F. Shore and Alan F. Leiman 1960: 39) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีคิมาารค่าที่ เอาใจใส่ในเรื่อง การเรียนของบุตรมากกว่าคิมาารค่าของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ำ และส่วนใหญ่ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะไม่ให้ความสนใจในเรื่อง การเรียนและการวางแผน เรื่องการเรียนของนักศึกษาในความปกครอง เลย

ตัน เลย์ เรย์มอน โรเจอร์ (Danley Raymond Roger 1983: 3795-A) ได้ศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านด้านฐานะและทาง เศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติขั้นสูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และจากการศึกษาของ อรพินท์ ชูชม (2522: 92) พบว่าสิ่งแวดล้อมทางบ้านมีบทบาทต่อความพร้อมในการเรียนของเด็ก เด็กจะพร้อมในการเรียนถ้าบ้านมีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เข้าเรียน คือ มีความเข้าใจต่อกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ไม่สร้างความหวาดหวั่นวิตกกังวลให้เกิดกับอารมณ์ของเด็ก สมนึก สุทธธรรม (2512: 3) ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่เด็กเรียนไม่ได้ผล พบว่า มาจากองค์ประกอบดังนี้

1. สภาพส่วนตัว ได้แก่ สัดส่วนของร่างกายกับสังคมของเด็ก
2. สภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ ลักษณะของบ้าน ที่ตั้งของบ้าน สภาพที่อยู่ ชนิดของครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว ฐานะของครอบครัว ทัศนคติของพ่อแม่
3. สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ สภาพของโรงเรียน สภาพห้องเรียน

กมล สุดประเสริฐ (2520: 8) ได้กล่าวว่างค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพทางการศึกษาแบ่งได้ 2 อย่าง คือ องค์ประกอบที่มาจากเด็กและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น พ่อแม่ สภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคม ความสามารถพื้นฐานของเด็กเอง ตลอดจนสติปัญญาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กเอง อีกอย่างหนึ่ง เป็นองค์ประกอบที่มาจากการบริหารการ เรียนของรัฐเอง คุณภาพทางการศึกษาวัดได้จากความสำเร็จในการ เรียนหรือคะแนนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2514: 49) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา พบว่า องค์ประกอบทางด้านตัวนิสิต และองค์ประกอบทางด้านสถานศึกษามีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา

จากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่น่าจะมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนนอก เหนือจากองค์ประกอบทางด้าน เชาว์นัมนิถุญาแล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ สภาพแวดล้อมทางบ้านและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดใช้สององค์ประกอบนี้ศึกษาร่วมกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้านและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหานักเรียน โดยเฉพาะปัญหาการค่อยสัมฤทธิ์ผลในวิชาภาษาไทยและเพื่อพัฒนาสภาพของการศึกษาในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้านและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สมมติฐานของการวิจัย

องค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนนั้นนอกจากตัวแปรที่เกี่ยวกับความแตกต่างของบุคคลในเรื่อง เชื้อชาติ สัญชาติแล้วตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และไม่ได้เกิดจากตัวนักเรียนเอง แต่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกหรือสถานการณ์และสภาพที่ค่อนข้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น สภาพของนักเรียนในฐานะสมาชิกของครอบครัว สภาพของนักเรียนในฐานะผู้เรียนที่โรงเรียน ก็นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนด้วย

ณรงค์ กิจสนาโยธิน (2526: จ) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบคัดสรรซึ่งไม่ใช่ความสามารถทาง เชื้อชาติ สัญชาติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า องค์ประกอบด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัว รายได้ของครอบครัว กิจกรรมนอกชั้นเรียน เป็นตัวพยากรณ์ที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

กอบกุล รังสิยะโรจน์ (2527: ง) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ พบว่า สิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้วยข้อสนับสนุนจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน คือ สภาพแวดล้อมที่บ้านและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2532 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 10
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 1. สภาพแวดล้อมที่บ้านและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน
 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ท 305 ปีการศึกษา 2532 เท่านั้น

ข้อคกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ถือว่านักเรียนตอบแบบสอบถามสภาพแวดล้อมที่บ้านและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนด้วยความจริงใจ และทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอย่างเต็มความสามารถ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมที่บ้าน หมายถึง บรรยากาศในบ้าน ซึ่งผู้วิจัยศึกษา 4 องค์ประกอบคือ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เศรษฐกิจของครอบครัว สภาพที่อยู่อาศัย การส่งเสริมการเรียนในครอบครัว
2. สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน หมายถึง บรรยากาศภายในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยศึกษา 4 องค์ประกอบคือ สภาพภายในโรงเรียน คุณภาพการสอนของครูภาษาไทย บรรยากาศในห้องเรียน กิจกรรมเสริมนอกห้องเรียน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบวิชาภาษาไทย ท 305 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

4. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2532 เขตการศึกษา 10

5. เขตการศึกษา 10 หมายถึง อาณาเขตที่รวมหน่วยงานที่รับผิดชอบในการ
ดำเนินการศึกษา ซึ่งแบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมอันได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร นครพนม มุกดาหาร
กาฬสินธุ์ มหาสารคาม และ ร้อยเอ็ด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์แก่ครูและอาจารย์ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอน
ภาษาไทยโดยได้ผลดียิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอน
ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย